

MEDIACIJOS TAIKYMAS GINČUOSE TARP SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSIO IR SMURTAVUSIO ASMENŲ

Įgyvendinant projektą „Teisingumo grandinės darbo kokybės gerinimas ir kompetencijų stiprinimas, siekiant apsaugoti smurto šeimoje ir dėl lyties aukas“, finansuojamą 2014–2021 metų Norvegijos finansinio mechanizmo lėšomis, siekiama tobulinti teisingumo srities specialistų kompetenciją mediacijos taikymo šeimos ginčiuose, tarp kurių šalių yra buvę smurto artimoje aplinkoje, srityje.

Smurtas artimoje aplinkoje Lietuvoje išlieka itin aktualia problema. Atsižvelgiant į formų ir raiškos būdų įvairovę, neturint specifinių žinių ir įgūdžių teisingumo srityje dirbantiems specialistams dažnai ji yra sunku atpažinti. Su šiuo reiškiniu ypač dažnai susiduriama ne tik baudžiamojame justicijoje, bet ir sprendžiant šeimos ginčus. Nuo 2020 m. sausio 1 d. mediacija šeimos ginčiuose taikoma kaip įstatyme nustatyta privaloma ikiteisminė sprendimo tvarka. Nors nuo 2021 m. balandžio 29 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo pakeitimas, numatantis, kad dėl privalomosios mediacijos šeimos ginče iki ieškinio pateikimo teismui neprivalo kreiptis smurtą artimoje aplinkoje galimai patyręs asmuo, jam nėra atimama teisė pasinaudoti mediacijos procesu siekiant taikiai išspręsti šeimos ginčą. Mediacija šeimos ginčiuose taikoma privalomai, jei teisminį ginčą inicijuoti ketina galimai smurtavęs artimoje aplinkoje asmuo. Šeimos ginčai išlieka viena iš svarbiausių teisminės mediacijos bylų kategorijų, kas lemia didelį šių mokymų aktualumą ir teisėjams mediatoriams.

Mokymų trukmė: 16 akademinų valandų

Tikslinė grupė: teismų vadovai, teisėjai, teisėjų padėjėjai, kiti teismų sistemos darbuotojai, advokatai, prokurorai, mediatoriai ir kiti teisingumo bei susijusiose srityse dirbantys specialistai.

Mokymų tikslas: Suteikti specifinių žinių ir įgūdžių efektyviam mediacijos taikymui šeimos ginčiuose, kai tarp jų šalių yra buvę smurto artimojoje aplinkoje elementų.

Uždaviniai:

- lavinti gebėjimą atpažinti įvairių formų smurtą ginčo šalių santykiuose;
- analizuoti ir įgalinti suprasti smurtinio pobūdžio elgesio priežastis ir jo galimas pasekmes;
- suteikti sisteminių žinių apie išėjimo iš smurto „rato“ galimybes ir reikiamą pagalbą tiek smurtą patyrusiems, tiek ir smurtavusiam asmeniui;

- suteikti sisteminių žinių apie mediacijos pritaikomumą ir galimą naudą bei rizikas šeimos ginčiuose su smurto artimoje aplinkoje elementais;
- lavinti mediacijos vykdymo šeimos ginčiuose su smurto artimoje aplinkoje elementu gebėjimus.

Naudojamos metodikos:

- teorinės informacijos pristatymas (PPT, video, dalomoji medžiaga);
- individualios užduotys;
- grupinės ir komandinės užduotys;
- simuliacijos;
- diskusijos, refleksija.

I diena	
Smurto artimoje aplinkoje atpažinimas ir smurtą patyrusių ir smurtavusių asmenų ypatumai	
09:30-10:00	<i>Atvykimas. Registracija. Pasitikimo kava</i>
10:00-11:30	Smurto artimoje aplinkoje samprata, formos, pasekmės ir esminės rizikos, sprendžiant ginčus tarp smurtą patyrusio ir smurtavusio asmenų. Praktinės užduotys.
11:30-11:45	<i>Kavos pertrauka</i>
11:45-13:15	Smurto artimoje aplinkoje atpažinimas. Smurtą artimoje aplinkoje patyrusio ir smurtavusio asmenų charakteristikos. Praktinės užduotys.
13:15-14:15	<i>Pietūs</i>
14:15-15:45	Smurtinį elgesį lemiančios priežastys. Praktinės užduotys.
15:45-16:00	<i>Kavos pertrauka</i>
16:00-17:30	Smurto „ratas“ ir išėjimas iš jo. Psichologinė pagalba ir įgalinimas. Praktinės užduotys.
17:30-19:00	<i>Laisvas laikas</i>
19:00-20:00	<i>Vakarienė</i>
II diena	
Mediacijos proceso vedimo ypatumai šeimos ginčiuose, turinčiuose smurto artimoje aplinkoje elementų	
08:00-09:00	<i>Pusryčiai</i>
09:00-10:30	Mediacijos pritaikomumas sprendžiant šeimos ginčus su smurto artimoje aplinkoje elementais. Ginčo tinkamumo mediacijai įvertinimas. Mediatoriaus įsivertinimas medijuoti ginčiuose, kuriuose yra smurto artimoje aplinkoje elementų. Praktinės užduotys.

10:30-10:45	<i>Kavos pertrauka</i>
10:45-12:15	Mediacijos proceso ginčiuose, kuriuose yra smurto artimoje aplinkoje elementų, organizavimo specifika.
12:15-13:15	<i>Pietūs</i>
13:15-14:45	Bendravimo su ginčo šalimis, kurių santykiuose yra buvę smurto artimoje aplinkoje elementų, ypatumai: šalies pažeidžiamumas bei smurtinės elgsenos taktikos ir jų neutralizavimas.
14:45-15:00	<i>Kavos pertrauka</i>
15:00-16:30	Netiesioginės (šaudyklinės) ir nuotolinės mediacijos taikymo galimybės ir ypatumai. Praktinės užduotys.
16:30-17:00	<i>Išvykimas</i>

LEKTORĖS

Roberta Petkevičiūtė

Teisės psichologė, mediatorė. Lietuvos policijos departamento prie LR VRM psichologė, anksčiau dirbusi Lietuvos probacijos tarnybos mediatore. MRU lektorė, Lietuvos mediatorių rūmų Tarybos narė. Specializuojasi baudžiamosios teisės mediacijoje, teikia mediacijos paslaugas ir organizacijose, konsultuoja organizacijas psichologinėmis temomis. Turi daugiau nei 8 metų patirtį mediacijos veikloje. Mediaciją taikė daugiau nei 900 ginčų. Nuolat kelia kompetenciją mediacijos ir psichologijos srityse. Daugiau nei 5 metus veda mediacijos ir kitus mokymus kompetenciją tobulinantiems specialistams.

Donata Gudeikė

Teisininkė, psichologė, mediatorė. Nuo 2015 m. dirba Lietuvos Probacijos tarnybos mediatore, teikiančia nusikaltimo aukos ir nusikaltėlio mediacijos paslaugas. Lietuvos mediatorių rūmų narė bei viena iš steigėjų. Nuolat gilinasi į smurto artimoje aplinkoje problematiką, veda smurtinio elgesio prevencijos programas.

Agnė Tvaronavičienė

Teisininkė, CEDR akredituota mediatorė, MRU profesorė, teisės mokslų daktarė. Nuo 2012 m. MRU dėsto su mediacija susijusius dalykus lietuvių ir anglų kalbomis bakalauro ir magistro studijų studentams bei užsakomuosius kvalifikacijos tobulinimo mokymus mediacijos ir susijusiomis temomis. Mediatorių kvalifikacinio egzamino komisijos pirmininko pavaduotoja, Mediatorių veiklos vertinimo komisijos ir Mediacijos koordinavimo tarybos narė. Lietuvos mediatorių rūmų Tarybos narė. Mokslinių ir metodinių leidinių mediacijos tematika autorė ir bendraautorė.

Indrė Korsakovienė

Mediatorė, teisininkė. Mediacijos centro “Susitarkim” įkūrėja. Lietuvos mediatorių rūmų Tarybos narė bei IMI etikos komiteto sekretorė. MRU lektorė, dėstanti mediacijos dalykus studentams lietuvių ir anglų kalbomis. Nuolat veda mokymus, seminarus mediacijos temomis bei mediacijos simuliacijas. Yra publikacijų mediacijos temomis autorė ir bendraautorė, tarptautinių projektų, tyrimų bei konferencijų mediacijos srityje dalyvė ir organizatorė. Nuolat kelia savo kvalifikaciją mediacijos ir konfliktų sprendimo mokymuose Lietuvoje bei užsienyje.